

Folkmusik & Dans

Medlemstidning för RFoD – Riksförbundet för folkmusik och dans

3-4/2011

Tema: Dans

I glappet mellan ord och handling

Kulturpolitik - Handlingsplan - För lite statligt stöd

Krister Malm 70 - ger presenten till Freemuse

Omslagsbild: Från RESiDANS-föreställningen *Polskans historia i Sverige*, se artikel s 19. Foto: Johan Margulis. Bilder denna sida: Längst upp t v Valkyrien Allstars spelade på Stallets scen på Brunkebergstorg under Stockholms kulturfestival. T h dans framför scenen. Foto: Tuija Keskinen. Nästa rad t v Ellika Frisell och Fanta Yayo på Stallet i Kungsträdgården, t h gruppen Stormsteg på Riksspelmansstämman på Skansen. Foto: Peter Bothén. Nästa rad Stallet i Kungsträdgården, t v dans med Mea Nordenfelt som dansledare, t h med dansledare Åsa Veghed. Foto: Jytte Mellvang. T v från electrofestivalen Dans Dakar, se artikel s 14. Foto: Georgina Harris.

Folkmusik & Dans

Medlemsblad för Riksförbundet för
Folkmusik och Dans, RFoD.
Utkommer med 6 nr/år.
ISSN 1103-7083

Redaktion

ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR Lars Farago,
08-407 17 32, lars.farago@rfod.se

LAYOUT Måns Engman, folkmusikochdans@rfod.se

RECENSIONER Dan Olsson, Norrby Långg. 7, 504 35
Borås, 033-10 28 45, dan.olsson@hsm.gu.se

BILDER OCH ANNONSER till folkmusikochdans@rfod.se

Annonser	Bredd mm	Höjd mm
Helsida, 2400:-	210	267
Halvsida, 1500:-	85	255
Halvsida, 1500:-	175	125
Kvartssida, 900:-	85	125

Annonser i fyrfärg tas emot i mån av plats för
dubbla priset. Annonsmaterial tas emot i bl a
pdf- eller jpg-format.

Medlemsrabatt 50 %.

Musikaffärer och andra som ger RFoD:s medlemmar
rabatt (minst 10 %) har rätt till en gratis
halvsidesannons per år.

ÅRSavgifter i RFoD ÅR 2011

Betalas på pg 77 108-9

Enskild medlem 200:-

Familjemedlem 10:-

Ungd. max 25 år/Heltidsstud/Arbetslös 150:-

Förening 350:- för upp till 50 medlemmar

450:- för 51-250 medlemmar

550:- för 251 och fler medlemmar

Endast prenumeration 200:- (inom Sverige)

Prenumeration utland 300:-

ADRESSÄNDRINGAR Medlemsregistret, RFoD, Nybroka-
jen 13, 111 48 Stockholm

ADRESSETIKETTER 1,25 kr/st.

ADRESS TILL RFoD:s KANSLI

RFoD, Nybrokajen 13, 111 48 Stockholm

Besök: Nybrokajen 13

Anna Kronlund, 08-407 17 74, kansli@rfod.se

RFoD:s ORGANISATIONSNUMMER: 80 20 10-9255

STYRELSENS VERKSTÄLLANDE UTSKOTT

Eva Åström Rune, ordförande, 0705-51 57 55,
info@evarune.se

Thomas Tejle, kassör, 0620-162 01,
thomas@tejle.se

Irene Ala-Jukuri, ledamot, 016-35 00 34,
irene_ala@bredband.net

Lars Farago, förbundssekreterare, träffas på
RFoD:s kansli, adress se ovan.

WEBBPLATS www.rfod.se

På RFoD:s hemsida finns aktuell information,
länkar, medlemsförmåner, RFoD:s stadgar och
mycket annat.

FOLK.NU www.folk.nu

folk.nu är en portal för musiker och dansare, för
pedagoger, arrangörer, intresseorganisationer,
forskare, hantverkare och media. Medlemmar i
RFoD erbjuds egna hemsidor utan kostnad.

Innehåll

- 4 Ledare: I glappet mellan ord och handling
- 5 Samverkan för mångfald
- 7 Regeringens kulturbudget
- 9 För lite statligt stöd till folkmusik
- 11 Nytt dataprogram anpassat för folkmusik
- 12 Mer jävlar anamma
- 14 Festival sätter fart på dansandet
- 16 Holger Lundqvist – en livets danslärare
- 17 Min queerpolska växer fram
- 18 Recension: Anders Larsson – Trallaren
- 19 RESiDANS – Polskans historia i Sverige
- 20 Krister Malm, 70 år och väldigt aktiv
- 22 Klubb Sju
- 23 Pedagogträff på ESI 10-11 november
- 23 Vad är hållbart?
- 24 Succé på Västanå teater
- 25 Berättarladan i Sunne
- 26 Musik för fred i Mellanöstern
- 27 Moriskan i Malmö – en demokratisk mötesplats
- 28 Tänker dom eller hur tänker dom?
- 29 Kalendarium

Förbundsstämman 2012

RFoD:s förbundsstämma utlystes första gången i Folkmusik & Dans nr 2, 2011. Stämman hålls i Malmö 30 mars - 1 april 2012. Medlemsföreningarnas röstantal avgörs av antalet medlemmar. Se RFoD:s stadgar. Vi hoppas att många föreningar ska sända minst så många representanter som ni har röster. Enskilda har en röst. Genom att lägga förbundsstämman i anslutning till Folk- och Världsmusikgalan hoppas vi att ni passar på att delta på båda. Vi tror också att lokala och regionala kulturnämnder och institutioner gärna stödjer den fortbildning som det kan innebära att delta på alla de arrangemang som kommer att äga rum i anslutning till galan. Tala med din kommun, landsting, länsmusik ... om möjligheter att få stöd till resa och boende. Vi återkommer omkring årsskiftet med program för seminarier och andra programpunkter. En tidsplan inför Förbundsstämman kommer i nästa nummer av F&D och kommer att finnas på RFoD:s hemsida från början av december.

Lars Farago

Gala 2012 – Malmö 30/3-1/4

Arbetet inför Folk- och världsmusikgalan 2012 har startat. Vill du delta? Har du idéer som du tycker ska genomföras när vi på olika sätt vidgar galan till att bli en branschträff? Kom med i arbetet. Ta kontakt med Peter Ahlbom som är samordnare – se www.gala.se eller med Lars Farago på RFoD.

Planerad utgivning 2011

Nr	Manusstopp	Utgivning
5/2011	5 oktober	4 november
6/2011	14 november	14 december

I glappet mellan ord och handling

RFoD ställer frågor till regeringen om kulturbudgeten

På sidan 7 i F&D presenterar vi kulturdelen av regeringens budgetproposition tillsammans med kommentarer från ett RFoD-perspektiv.

De nya kulturinstitutioner som etablerats under de senaste åren: Musikalliansen, Kulturbryggan och Musikverket med Musikplattformen har fått instruktioner som hindrar dem från att stödja tre betydelsefulla verksamheter som tidigare har stöttats av Rikskonserter. Inget gammalt får nu längre stödjas och det som stöds får enbart stödjas under en begränsad tid.

Hur har de tänkt med Ethno som etablerades av Falu Folkmusik Festival och som nu drivs av Folkmusikens hus i Rättvik? Var ska stödet hittas till Stallet folk- och världsmusik i Stockholm? Vem ska finansiera Folk- och världsmusikgalan som hölls i Stockholm 2010, i Göteborg 2011, ska hållas i Malmö 2012, planläggs i Gävle 2013 och i Umeå 2014? Hur ska överhuvudtaget åtaganden av detta slag kunna överleva om nytt stöd måste jagas fram varje år? När ska folk och världsmusiken få blomma utan att vara utrotningshotad?

I Sverige finns världen

Det gemensamma för dessa tre initiativ är en ideologi som betonar samhörigheten mellan svensk folkmusik och hela världens musikkulturer. Här finns ett närmast unikt samarbete. I många andra länder är det olika utbildningsinstitutioner och olika organisationer som verkar antingen för gamla inhemska traditioner eller för de som senare invandrat. I Sverige har vi tvärkulturell samverkan vilket manifesterats i de tre nämnda verksamheterna.

Ethno, Stallet och Galan står i skarp motsättning till den ideologi som lanserats av det nya partiet som kom in i riksdagen efter valet 2010. Är det medvetet eller omedvetet som regeringen omöjliggör att dessa tvärkulturella verksamheter kan leva vidare? RFoD kommer att ställa följande fråga till kulturministern och till allianspartierna: Är det sverigedemokraternas kulturpolitik som ni vill genomföra?

I budgetpropositionen talar man vackert om mångfald, om betydelsen av den ideella kultursektorn, om prioritering av det fria professionella kulturlivet, om jämställdhet i musiklivet, om levande kulturarv och betydelsen av breda samarbeten. Men förslagets utformning riskerar vid närmare granskning leda till att de ideella musikarrangörerna svälts ut, man tar död på de professionella musikerna inom folk- och världsmusikgenren och begraver de verksamheter som genren skapat för sin utveckling. Ethno har funnits i drygt 30 år, Stallet i drygt 10 år och Galan har efter många års förberedelser etablerats 2010. Från vår genrehorisont finns det ett stort glapp mellan regeringens ord och de handlingar som bestämmer över verkligheten.

RFoD:s kontinuerliga arbete för jämställdhet, TaPlats, riktat till kvinnor inom folkmusik och världsmusik är ständigt underfinansierat och har svårt att passa in i de stödformer som står till buds. Kulturbryggan har avslagit vår senaste ansökan

om stöd till projektet. Detta trots att projektet under tre års tid visat sig vara väl behövt.

När ord och handlingar inte stämmer överens bäddar man för politikerförakt och för avståndstagande från våra demokratiskt uppbyggda institutioner. Det blir ännu ett sätt att främja populism och Sverigedemokraterna. Är det vad regeringen vill?

Låt oss fortsätta vara det Sverigedemokraterna inte är. Kom och dansa polska till afrikansk musik på Stallet – så länge Stallet nu kan finnas kvar.

Regionalisering

Kulturpolitiken är i snabb och stor omvandling. De som inte syns och hörs riskerar att försvinna. Skapande skola är krångligt och svärgenomträngligt. För att komma med krävs att man knackar på många dörrar. Regionaliseringen kommer att ge mer makt och inflytande till länsmusiken och andra regionala aktörer. Att länsmusiken fungerar väldigt olika för vår genre i olika delar av landet är nu belagt genom den undersökning som genomförts av professor Sven Ahlbäck tillsammans med Isak Bergström, Johan Ronström, Sara Parkman och Johan Mörk. De har gjort ett föredömligt arbete för att synliggöra folk- och världsmusikens situation i kulturpolitiken. (Se sid 9) Undersökningen visar att många Länsmusikinstitutioner inte följer de kulturpolitiska mål som kräver mångfald i hela landet. Undersökningen avslöjar att staten har mål som man inte ställer krav på ska genomföras. Samtidigt visar undersökningen att mycket av stödet av folk- och världsmusik kommer från två regioner.

Det är illa, men det kommer inte att förändras av sig självt.

Mångfald

Kulturpolitiken har ändrat formerna för sina bidrag till bland annat arrangörer. Tidigare riktades stödet till att engagera musiker som är bosatta i Sverige. Nu kan samma stöd användas till att engagera musiker från utlandet. Konsekvensen för musiker i Sverige är att konkurrensen hårdnar. Varför inte lyfta fram de fantastiska resurser som finns i vårt mångkulturella samhälle? Vi har i Sverige framstående musiker som spelar folk-, världs- och klassisk musik från andra kulturer. Men av någon anledning är det alltid mer intressant, för både pressen och publiken, med gästspel än med inhemska musiker. När stödformerna förändras och inkluderar gästspel, men beloppen inte ökar drabbas musiker i Sverige. Vi behöver naturligtvis också gästspel. Men inte på bekostnad av spelmöjligheter för musiker i Sverige. Med andra ord: Vi bör öka stödet för musiker i Sverige så de blir bättre rustade för att ta upp konkurrensen. Och vi bör särskilt uppmärksamma de arrangörer som engagerar musiker bosatta i Sverige som spelar musik från andra kulturer.

Samverkan

I utvecklingen av Handlingsplanen för traditionell musik och dans samarbetar RFoD med Eric Sahlström Institutet, Folkdansringen, SSR, Musikhögskolan i Malmö och Linnéuniversitet. Även Musikhögskolan i Stockholm har deltagit genom att ta fram viktigt underlagsmaterial om stödet till professionellt utövande av svensk folkmusik och andra kulturers folkmusik.

RFoD driver samverkan via Handlingsplansarbetet, men vi söker också andra former för samverkan. Vi inleder nu ett samarbete med organisationer inom jazz och rockmusik för att stärka arrangörer och skapa turnéer för dem som är proffs eller på väg att bli det. Vi har fått stöd från Kulturbryggan för ett projekt som undersöker möjligheter till samverkan kring mångfald inom musik och dans. (Läs mer på sid 5)

Är vi med? Eller: Är du med?

Regionalisering och kommunalisering är nyckelord i framtidens kulturpolitik. Det är en enorm utmaning för en rörelse som hellre spelar och dansar än skriver och pratar.

När RFoD gemensamt med ESI, Folkdansringen, SSR och Musikhögskolorna i Malmö och Stockholm, häromdagen uppvaktade ledamöterna i riksdagens kulturutskott, var ett av huvudbudskapen från den scenkonstansvarige politikern inom (s): Varför ställer ni inte krav? Varför informerar ni inte om det ni gör till tjänstemän och politiker?

Ibland kan man undra om vi tycker att vi är för fina för att tala om att vi finns och att vår existens gör stor nytta i samhället? Ibland kan man undra om några få ska hålla de kulturpolitiska fanorna i topp och alla andra se på? Ibland kan man undra varför så många talar besviket om att de inte syns eller att de inte får kulturbidrag, talar föraktfullt om politiker men inte vill ägna sig åt att informera dessa, ja kanske till och med talar föraktfullt om dem som söker upp politiker och framför genrens kvaliteter och behov?

Det blir svårt att förändra om alla jobbar för sina personliga intressen. Det är också viktigt. Alla har rätt att verka för sina idéer och för sin personliga utveckling och försörjning. Men vi behöver bli fler som också – vid sidan av att arbeta för egen del – väljer att arbeta för det gemensamma. Vi behöver bli fler aktiva inom RFoD som arbetar för folkmusik – folkdans – världsmusik – världsdans – för möjlighet att vara yrkesutövare, konstnär och att få uppleva och använda kulturen socialt, tillsammans med andra, många andra. Fler behövs i det centrala arbetet som ska omfatta hela landet. Men med de förändringar som pågår inom kulturpolitiken har det blivit allt viktigare för RFoD att också bygga upp regionala nätverk. Du behövs också som regional och lokal representant som tar för sig och gör oss synliga, som driver RFoD:s ideologi om professionalitet, mångfald och folkkulturens sociala värde. Välkommen i arbetet.

Vi behöver spela, dansa, men också lobba tillsammans för att höras det är alldeles för lätt att överrösta en solist.

Lars Farago

Samverkan för mångfald

RFoD har från Kulturbryggan fått 150.000 kr för att starta ett projekt med rubricerat namn. Några av de absolut viktigaste aktörerna på mångfaldsområdet inom musiklivet kommer att delta. F & D publicerar här stora delar av ansökan.

Invandrades kultur, etnisk kultur, världskultur, mångfald, mångkultur, interkultur, flerkultur – begreppen ändras i ett rasande tempo men många frågor och utmaningar kvarstår. Vilken roll spelar de kulturer i kulturlivet som är förknippade med traditioner och identitet? Hur ska det svenska kulturlivet bejaka den mångfald som finns av kulturell kompetens och kulturellt intresse i det moderna samhället? Under de senaste åren har svaret på dessa frågor främst varit integration genom utvidgning av institutioners uppdrag. Detta är en självklart viktig strategi. Fria aktörer som under lång tid fokuserat på mångfald i sitt kulturella arbete har utvecklat samarbeten med institutioner som vill förnya och vidga sin inriktning.

Trots dessa viktiga framsteg är infrastrukturen för kulturell mångfald svag. Fria aktörer, framförallt frilansare, arrangörer och producenter, som verkar inom denna sektor, har inte fått möjlighet att arbeta mer långsiktigt. Villkoren växlar och bilden av utvecklingen är oklar. Nyinvandrade musiker och dansare har en lång väg för att hitta rätt i vår kulturdjungel och dess institutioner, bidragsregler med deras kvalitetskrav, fria aktörer så som arrangörer och producenter med sina olika nätverk.

Musikområdet har varit ett föregångsområde när det gäller kulturell mångfald. Rikskonserter hade en viktig roll i mångfaldsarbetet men fick senare också mycket kritik. Historiska framgångar kan dock snabbt svältas ut om ingen föder dem. Exempelvis drev under 1980- och 1990-talet Rikskonserter den s k invandrapärmen. Genom uppsökande verksamhet kunde oetablerade musiker med hög kvalitet få både goda råd att utveckla sitt konstnärskap och hjälp att sprida information om sin existens till kommuner och andra kulturköpare. RFoD:s folkmusikkatalog tog över delar av denna funktion under en period. Eller rättare sagt Rikskonserter la ner arbetet med pärmen och minskade kraftigt sitt stöd till musiker som representerar den kulturella mångfalden i Sverige bl a med hänvisning till existensen av RFoD:s katalog. Men RFoD har inte haft tillräckliga resurser för att upprätthålla och marknadsföra katalogen med kontinuitet än mindre till uppsökande verksamhet av artister.

Amatörer och proffs

En debatt har förts om kvalitet. Mycket av den s.k. invandrar-scenen har varit en blandning mellan amatörer och proffs och fokuserats mest på kulturers sociala och representativa roller. Kvalitetsfrågor liksom frågan om möjlighet att vara verksam som professionell kulturutövare har vid tal om invandrarkultur hamnat i bakgrunden. Kulturell mångfald och invandrabakgrund har blandats samman.

Vår utgångspunkt är artisters konstnärliga kvalitet. Om artisten som spelar orientalisk musik eller dansar indisk dans är född i Sverige, Latinamerika, orienten eller Indien är en andrahandsfråga. Å andra sidan ska den som är född utanför Sverige och har en hög konstnärlig kompetens, men inte behärskar de kulturella koderna hindras från att synas, höras och vinna erkännande. Musikcentrum och Musikcentrum Väst skrev i sena senaste ansökningar till Kulturrådet om Sveriges svagheter som mottagarland för professionella musiker från andra delar av världen som kommer till Sverige av andra skäl än att verka som musiker. Man skriver att ”även om AF-kultur är medveten om problematiken har man inga bra verktyg för att motverka detta eftersom musiker som inte varit professionellt verksamma i Sverige hamnar på den ”vanliga” arbetsförmedlingen”. Man söker möjligheter att via projekt i storstadsområden och i samverkan med invandrarföreningar och AF-kultur arbeta med detta.

Högskoleutbildningar

Musikhögskolorna utbildar allt fler folk- och världsmusiker, kvaliteten på musikerna ökar. Men infrastrukturen som skall ta emot dessa musiker och dansare och möjliggöra för dem att verka som professionella artister och pedagoger är svag. Möjligheterna skiftar kraftigt mellan olika delar av Sverige.

Fria aktörer på området har byggt en omfattande kompetens, men samarbetet mellan dem är svagt. Små resurser gör att man koncentrerar sig på dagsaktuella konkreta projekt, resurser för samverkan som skulle kunna gynna sektorn saknas. Beroendet av bidrag leder ofta till konkurrens mellan närstående aktörer när det egentligen vore mer fruktbart med ökat samarbete. Ett positivt undantag är Planetafestivalen i Västra Götaland. Kring denna samlas folk- och världsmusikaktörer framförallt från Göteborg. Idag kretsar samarbetet främst kring en årlig festival. Andra delar i samarbetet som byggdes initialt har inte kunnat fullföljas – inte pga bristande intresse utan pga resursbrist.

Kulturskolor

Flera goda initiativ har tagits för att inkludera mångfald i kulturskolornas värld. Men en rad hinder har gjort att dessa försök har satt små avtryck. Viktiga erfarenheter finns bl a i Lärjedalens kulturskola i Göteborg och Världens musikskola, med bas i Bredäng, Stockholm. Totalt sett omfattar utbudet av musikskoleverksamhet i världens musikskola i Stockholm insatser inte mycket mer än drygt en heltidstjänst. Varför är inte verksamheten mycket större? Varför är det svårt att ta tillvara all världens kulturer och kulturkompetenser i storstadskommunernas kulturskolor? Självklart är det svårt för alla

kulturskolor att ge ett brett utbud. Ökad samverkan mellan aktörer och kommuner kan ändra detta.

Vi önskar jämföra erfarenheter i Stockholms län, Västra Götaland och Skåne. Samverkan mellan institutioner och aktörer i det fria kulturlivet, kulturskolor och invandrarnas egna organisationer kan stärka utbud, rekrytering och synlighet. Frågan om kulturskolornas utbud och byggandet av nya samarbeten kring detta är också en viktig utvecklingsfråga för Sveriges Musik och Kulturskoleråd, SMoK.

Visioner och nyskapande

Den långsiktiga visionen gäller byggandet av nya samarbeten mellan aktörer engagerade i musik och dans med rötter i olika delar av världen. Olikheter i språk ska inte vara ett problem utan en tillgång – olika musik- och dansspråk ska möta varandra i samspel med andra konstformer.

R:eOrient arbetar aktivt med att skapa en sådan mötesplats i Moriska i Malmö och önskar att många aktörer skall delta i byggandet av denna scen och kulturcentrum. RFoD vill ställa Stallet folk- och världsmusik till förfogande för fler aktörer i Stockholm. I Västra Götaland finns det önskemål om att utveckla Planetasamarbetet.

Avsikten med detta projekt är inte att fylla olika lokaler med verksamhet. Vi ser detta gärna som en av många möjliga sidoeffekter. Startprojektet skall i första hand bygga grunder för ökad samverkan kring information, kunskapsuppbyggnad och utvecklingsarbete. Startprojektet ska inventera olika behov och lägga grunden för bredare samarbete regionalt och idealt även nationellt – utväxla bilder av möjligheter och problem för att lägga grunden för bygga nya samverkansprojekt. Avsikten är att genom seminarier och intervjuer hitta vägar för att stärka och via konkreta projekt formalisera samverkan.

Samarbeten

Kontakt har tagits med en lång rad organisationer för att utbyta erfarenheter och bygga samverkan. Flera har deltagit i problemformuleringar. I stort sett alla tillfrågade har tackat ja till att delta i projektet. Dessa är Farhang; Kultur i Väst, Mix Musik i Malmö; Musikcentrum, Musikcentrum Väst; Musikhögskolan i Malmö, Musik i Syd, Mångkulturkonsulenten i Stockholms län vid Länsmusiken i Stockholm; R:e Orient; Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOS, Stallet Folk- och Världsmusik, Sveriges Musik och Kulturskoleråd, SMoK, Världens musikskola i Bredäng inom Kulturskolan i Stockholm. Några av dessa har sagt att de deltar i första hand vid möten på hemorten, men saknar resurser för att resa till möten i andra delar av landet. Musikverket, af-kultur har också bjudits in och kommer att delta i projektet.

Regeringens kulturbudget

Budgetpropositionen med kulturbudgeten presenterades av regeringen för Riksdagen den 19 september.

Hur ska man tolka kulturbudgetförslaget?

Regeringen säger att utgångspunkten för kulturpolitik är de nya nationella kulturpolitiska målen. (De finns citerade på annan plats i F&D.)

Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik:

1. Barns och ungas rätt till kultur. Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling och lärande. Kunskap och insikt om den egna kulturen är också en förutsättning för att bättre förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.

2. Kulturarv för framtiden. Såväl det historiska som det moderna kulturarvet måste värnas som en tillgång för dagens och kommande generationer. Utnyttjande av ny teknik och en ökad samverkan kan bidra till att kulturarvet blir mer synligt och tillgängligt.

3. Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen. Kulturskapare ska ha goda möjligheter att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Nyskapande ska gynnas och det ska finnas bra förutsättningar att göra konsten tillgänglig för fler.

Regeringen skriver: Ett levande kulturarv är en viktig grund för utvecklingen av besöks- och upplevelsenäringen i alla delar av Sverige och bidrar till ekonomisk tillväxt. När offentlig sektor, ideell verksamhet och privata företag samverkar blir fler delaktiga och kulturen och kulturarvet tar plats på fler ställen i samhället. Hus med historia är regeringens satsning på hembygdsrörelsens byggnader. Regeringen föreslår att satsningen förlängs med ett år och att 10 miljoner kronor avsätts för ändamålet inom ramen för anslaget till kulturmiljövård. För att möjliggöra bidrag till fler organisationer inom kulturmiljöområdet beräknar regeringen att tillföra Riksantikvarieämbetet 1 miljon kronor fr.o.m. 2012. Ett ökat bidrag bedöms vara viktigt för att kunna stödja och utveckla det engagemang som finns runt om i landet och att därigenom fördjupa samarbetet mellan det offentliga kulturmiljöarbetet och medborgarna.

Kommentarer

Det är bra att regeringens satsar på kulturarv via hembygdsrörelsen och ger ett nytt anslag till Riksantikvarieämbetet på 1 miljon för att stödja och utveckla engagemang för levande kulturmiljöer. På annan plats nämns att regeringen i december 2010 ratificerat Unescos konvention för immateriella kulturarv. Så här skriver man:

Arbetet med Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet utvecklas bl.a. genom det uppdrag som regeringen gav Institutet för språk och folkminnen i samband med ratificeringen av konventionen i slutet av 2010. Institutet, som är samordnande myndighet, ska i samverkan med andra berörda aktörer utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen, bl.a. genom särskilda projektinsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet.

Uppdraget som sker i samverkan med andra berörda aktörer ska delrapporteras den 30 juni 2012 och slutrapporteras

senast den 15 februari 2014. För att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen tillförs Institutet för språk och folkminnen 1,5 miljoner kronor per år under åren 2011–2013 till särskilda projektinsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar går in i en genomförandefas vilket ger anledning att uppmärksamma arbetet med att utveckla tillämpningen i Sverige.

Det är hög tid att regeringen också avsätter resurser för det professionella och det ideella arbetet för ett levande kulturarv. RFoD har slagits för en ratificering av Unescokonventionen om skydd av immateriella kulturarv. Men detta får inte enbart bli en fråga för institutioner med uppdrag att dokumentera kulturarven. Utan den ideella kultursektorn skulle vi inte ha så rika och levande immateriella kulturarv. Utan de professionella utbildningarna och utövarna skulle vi inte ha utvecklat den höga konstnärliga kvaliteterna vi har idag inom musik och dans. Konventionens idé är att kulturarven ska leva. Hur vi gemensamt ska arbeta för detta har ännu inte blivit föremål för diskussioner.

Skapande skola

Ett mål för den nationella kulturpolitiken är att uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur. Regeringens långsiktiga satsning Skapande skola syftar till att ge alla barn, oavsett förutsättningar, goda möjligheter att få uppleva professionell kultur och att utveckla det egna skapandet samt till att nå en ökad måluppfyllelse i skolan. Sedan 2011 uppgår bidraget till 150 miljoner kronor årligen och riktas till hela grundskolan.

I syfte att åstadkomma ett långsiktigt utvecklingsarbete med kultur i skolan ställs krav på att en handlingsplan för arbetet ska utformas i samband med ansökan om bidraget. Detta krav har uppfattats positivt av de flesta skolhuvudmän eftersom planen har fungerat som ett styrdokument i arbetet och möjliggjort uppföljning av insatserna. Även själva arbetsprocessen med att ta fram handlingsplanen har gett positiva effekter för utvecklingsarbetet bl.a. genom att nödvändiga diskussioner inom skolan och med aktörer utanför skolan har kommit till stånd.

Det är svårt att veta vad Skapande skola betytt för folk- och världsmusik / -dansgenren. Tröskeln in till skolan via kommunala handlingsplaner är ofta för hög. Det vore intressant att veta hur mycket av vår genres musik och dans som når in till skolorna tack vare skapande skola. Inom RFoD anser vi att artister och pedagoger skulle behöva stöd i att utveckla program, pedagogiska koncept ... Tyvärr har vår genre sällan om någonsin resurser till sådant.

Fria scenkonsten

Regeringen förstärker den fria scenkonsten med totalt 26 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

En del av förstärkningen, 16 miljoner kronor, satsas på att stärka svenskt musikliv. Två miljoner kronor avser en satsning på internationellt kulturutbyte på musikområdet.

Vidare förstärks stödet till de fria grupperna med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2012. En miljon av denna förstärkning avser internationell verksamhet. Därutöver har regeringen beslutat om en särskild jämställdhetsåtgärd på totalt 8 miljoner kronor under 2011–2014 som Statens musikverk genomför tillsammans med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.

Myndigheten Statens musikverk startade sin verksamhet våren 2011. Musikverket ska bidra till att utveckla och förnya Sveriges musikliv och därmed bidra till ett rikt musikutbud av hög konstnärlig kvalitet i hela landet. Musikverket ska även främja musikutbytet med omvärlden och fördela bidrag till samverkansprojekt inom musikområdet.

Vad händer med Stallet folk- och världsmusik och med ökat stöd till musikarrangörer?

Det här handlar om de pengar som drogs in från Rikskonserterna. Den utredning som föreslog hur regeringen ska använda Rikskonserters pengar sa bland annat att av Rikskonserters pengar skall man via Kulturrådet öka stödet till fria musikgrupper med 10 miljoner och till ideella musikarrangörer med 6 miljoner, 1 miljon skulle avsättas för att fortsätta stödet till Stallet folk- och världsmusik. Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth har i flera intervjuer försäkrat att detta skall gälla. Nu är det svårt att tolka regeringens budgetförslag på annat sätt än att regeringen har struntat i arrangörerna och i Stallet. Ingenstans diskuteras hur det indirekta stödet till arrangörerna som de fick genom av Rikskonserterna subventionerade turnéer skall kompenseras. Detta är ett hårt slag för många arrangörer. En eventuell nedläggning av Stallet folk- och världsmusik blir ett hårt slag för genren folk- och världsmusik.

Efter diskussioner med tjänstemän på kulturdepartementet och på Kulturrådet har jag fått tolkningen av budgeten att Kulturrådet får 14 miljoner för att stärka musiklivet för användning till stöd till fria grupper, arrangörer och annat. Av kulturbudgeten framgår inte hur mycket som ska användas till vad. Troligen kommer regeringen att överlämna fördelningen av de ökade anslagen till Kulturrådet.

Kultursamverkansmodellen

Regeringen beräknar att det statliga stödet till regional kulturverksamhet tillförs totalt 75 miljoner kronor 2012–2014, fördelat på 25 miljoner kronor per år under perioden.

Modellen innebär att landsting får besluta om fördelningen av vissa statliga kulturbidrag under förutsättning att en regional kulturplan tagits fram i samverkan med länets kommuner. Arbetet med den regionala kulturplanen ska även ske i dialog med det civila samhället och de professionella kulturskaparna. Förstärkningen på totalt 75 miljoner kronor ska inriktas på verksamheter som förnyar och utvecklar kulturområdet, både vad gäller konstnärliga uttryck och nydanande sätt att tillgängliggöra och sprida kulturen till nya och bredare publikgrupper.

Det är inte mycket nya pengar som går till Kultursamverkansmodellen. Den berörde fem regioner från 2011 och nu ytterligare elva från 2012. Framväxten av kulturplaner kan ges både ros och ris. Samrådet med civilsektor har inte fungerat särskilt bra. Det är svårt för små föreningar att delta även om de blir informerade i god tid om samrådsmöten, vilket dock sällan varit fallet. Men det

finns ändå möjliga nya dörrar som kan öppna sig för vår genre. Det finns positiva signaler i t ex Norrbotten. En länsmusik som inte haft någon nämnvärd verksamhet inom folk- och världsmusik har börjat tala med våra företrädare i länet. Det finns tyvärr också många negativa exempel på regioner som inte bryr sig om den civila sektorn utan enbart samrätt med kommunerna.

Kulturbryggan och breddad finansiering

I propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) gjorde regeringen bedömningen att det finns behov av en ny bidragsordning för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet, en ny aktör som skulle kunna fungera som komplement och alternativ till de övriga statliga myndigheternas bidragsgivning och ta tillvara de positiva erfarenheter som bidragsgivningen genom Stiftelsen framtidens kultur gett.

Detta utmynnade i att regeringen 2011 tillsatte kommittén Kulturbryggan – en ny form för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet (Ku 2010:04, dir. 2010:77).

Kulturbryggan har etablerat en försöksverksamhet som under 2011 och 2012 ska fördela medel till nyskapande kulturprojekt. För detta har 25 miljoner kronor per år avsatts. Ändamålet med verksamheten är dels att främja kulturell verksamhet som bygger på nya uttryck, teorier eller metoder, dels att främja nya verksamhets- och finansieringsformer inom kulturområdet.

Staten, landstingen och kommunerna satsade 2009 tillsammans närmare 23 miljarder kronor på kulturområdet. Av dessa medel bidrog staten med 45 procent, landstingen med 14 procent och kommunerna med 41 procent. Den offentliga finansieringen är en viktig förutsättning för kulturens infrastruktur och den konstnärliga utvecklingen. Regeringen välkomnar att kulturens finansiering även breddas genom extern finansiering, bl.a. i form av sponsring.

Kulturlivet har förstärkts med nya aktörer. Kulturbryggan, Musikverket eller snarar inom denna Musikplattformen, tidigare har man skapat Musikalliansen. Alla dessa har fått sådana regelverk som gör det svårt för många verksamheter att fortleva som tidigare stöts av Rikskonserterna och som varit mycket betydelsefulla för utvecklingen av folk- och världsmusikgenren i Sverige. Det gäller Ethno i Dalarna, det gäller Stallet folk- och världsmusik och det gäller också den för två år sedan etablerade Folk- och världsmusikgalan.

Alla dessa tre verksamheter har en stark ideologisk grund. De har framgångsrikt markerat samband mellan svensk folkmusik och hela världens musikkulturer. De står i skarp motsättning till den ideologi som lanserats av det nya partiet som kom in i riksdagen efter valet 2010. Medvetet eller omedvetet har regeringen försvärat eller omöjliggjort att dessa tvärkulturella verksamheter får leva vidare. Det har skett både genom de instruktioner som getts till de nya aktörerna och bidragsgivarna i kulturlivet liksom genom den budgetproposition som presenterades för ett par dagar sedan. Nu får vi ställa frågan till kulturministern: Är det sverigedemokraternas kulturpolitik som du vill genomföra?

Lars Farago

För lite statligt stöd till folkmusik

Folkmusik & Dans har träffat Sven Ahlbäck, Sveriges enda professor i folkmusik för att höra en undersökning han gjort på uppdrag för handlingsplansarbetet. Vi har också bett om information till det nya dataprogrammet för musikanalys och notskrift.

Inom ramen för arbetet med handlingsplanen för folkmusik och folkdans fick Sven Ahlbäck i uppdrag att undersöka omfattningen av statens stöd till professionellt utövande av folk- och världsmusik. Sven Ahlbäck gjorde en liknande undersökning i slutet av 1980-talet baserat på data från 1985 och 1986. Det visade sig denna gång var statens redovisning inte så lätt att tolka.

– När jag grävde ner mig i siffrorna var det mycket svårare att se vart pengarna går idag. Det står inte alls på samma sätt i statsbudgeten. Kulturrådet har stora ospecificerade anslagsposter. Det var därför ett mycket större arbete nu.

Sven engagerade därför några av sina studenter, Isak Bergström, Johan Mörk, Sara Parkman och Johan Ronström att närmare analysera fördelningen av stöd till de olika musikgenrerna. De har gjort ett mycket noggrant arbete. De har till exempel bedömt genretillhörigheten hos personer och grupper som fått stöd från Kulturrådet som fri grupp, som fått stipendier från Konstnärsnämnden eller deltar i Musikalliansen.

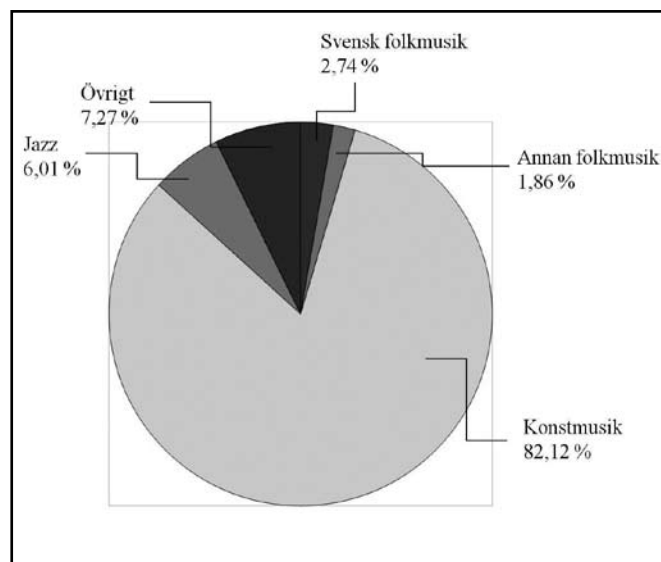
Svårt att genomsöka statens stöd

Förutom svårigheter med att bedöma de statliga institutionerna exempelvis har Konstnärsnämndens bidrag diversifierats och blivit annorlunda så fick vi också söka upp nya institutioner som tillkommit så som musikalliansen. Dessutom har musiklivet regionaliserats. Regionmusiken och Rikskonserter har blivit länsmusik. Allt har blivit otroligt mycket mer spretigt. Det gick inte att jämföra post för post.

Undersökningen visar att 2009 gick sammanlagt 1,5 miljard kronor till professionellt utövande av musik. Av dessa gick 4,6 % till svensk folkmusik och folkmusik från andra kulturer, 43 046 820 (2,7 %) till svensk folkmusik och 29 277 720 (1,9 %) till annan folk- och världsmusik.

Undersökningen i siffror

Genre	Belopp i kr	%
Svensk folkmusik	43 046 820	2,74
Annan folkmusik	29 277 720	1,86
Konstmusik	1 289 480 950	82,12
Jazz	94 306 380	6,01
Övrigt	114 144 010	7,27
Summa	1 570 255 880	100,0

– Genreöverskridande har blivit ett honnörssord och många musiker vill inte bli genreklassificerade. Vår infallsvinkel har varit att professionellt musikutövande kräver specialistkunskande, vilket har stor betydelse för vilken arbetsmarknad du har tillgång till. Det räcker inte att vara en skicklig instrumentalist för att få jobb i en symfoniorkester. Du måste kunna den typen av musik, spela klassisk musik så att säga utan brytning. Man kan kanske behärska ett par genrer men inte alla. Det kräver mycket övning att kunna få jobb både i en symfoniorkester och ett jazzband. Det är inte många som kan bemästra två genrer eller ens väljer det.

– När vi började slåss för folkmusikens rättmätiga del i kulturpolitiken så sa vi att vi inte vill bygga institutioner. Var det ett misstag?

– Institutionerna inom konstmusiken slukar det mesta pengarna. Inte minst opera och orkesterinstitutioner har blivit flera sedan 1985. Men, varken de folkmusiker jag känner eller folkmusikens publik frågar efter fasta orkestrar, många önskar istället fler och längre projektanställningar och mer pengar till folkmusikarrangemang och turnéstöd.

Mer till svensk folkmusik

– Det finns politiska krafter som säger att svensk folkmusik har fått mindre pengar medan resurserna gått till det mångkulturella samhället.

– Det är inte så att svensk folkmusik får mindre resurser medan alla pengar går till världsmusik. Svensk folkmusik får 2,7 % av statsbidraget till professionell musik medan världsmusik får 1,9 %.

Kulturpolitik

– Varifrån kommer pengarna till folkmusik?

– Idag kommer merparten pengar till folkmusik från regional musikverksamhet. 82 % av medlen till folk- och världsmusik kommer från regionerna eller nästan 60 miljoner av drygt 72 miljoner kronor. Tittar man på hur detta stöd är fördelat över Sverige är det mycket märkligt att mer än hälften kommer från två länsmusikinstitutioner, Musik i Syd och Sörmlands teater och musik. Det mesta av regionernas pengar handlar dock om skolkonserter och musikpedagogisk verksamhet, det är väldigt lite pengar som går till offentliga konserter. Det bidrar säkert till att det är så hög kvalitet på dem som söker till högskolorna. Den stora allmänheten får dock alltför sällan möta professionella folk- och världsmusiker. Det blir få jobb för dem som går ut från utbildningarna.

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas, främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan, särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

www.kulturradet.se/sv/om-kulturradet/kulturpolitiska_mal

Staten följer inte politikernas mål

– Hur förhåller sig det som ni iakttagit till statens mål för kulturpolitiken.

– Vi tycker att när man ser på dem så passar folk- och världsmusik in på ett utmärkt sätt. Man vill stödja kulturskapande i olika former liksom bevara och tillgängliggöra kulturarv. Mångfald, kulturarv nyskapande är centrala begrepp. Men det har inte lett till att folkmusik och musik från andra kulturer som utövas i Sverige har fått mer utrymme. När man fördelar pengar till musikalivet följer man inte det som riksdagen beslutat. De som vi utbildat får små möjligheter att livnära sig på att spela. De får en väldigt splittrad tillvaro där man kombinerar många olika arbetsuppgifter som inte går ihop. Folkmusiken hörs alltför sällan och det blir få som får möjlighet att lära känna den. Statens fördelning är mer sned än regionerna. Av statens direkta stöd går 1,6 % till svensk folkmusik och lika mycket till annan folkmusik. Av regionernas medel går 3,1 % till svensk folkmusik och 2,0 % till annan folkmusik.

– Finns det inte fördelar med en splittrad tillvaro, att spela olika slags musik?

– De vi utbildar kan inte ägna sig åt och fördjupa det som de utbildats för i den utsträckning som samhällets investeringar i form av utbildning motiverar. Vi lägger massor av resurser på att gallra ut några få mycket talangfulla unga musiker och ge dem en mycket kvalificerad utbildning, men sedan tar det stopp. Deras främsta och mest unika kompetens kommer inte samhället till del. De flesta måste syssla med annat för att överleva. Därmed tar man inte vara på den potential som ligger i den här genren att uppfylla de målsättningar man har

NYA KURSER!

Dans på Malungs folkhögskola

Folklig dans - distans 25% vt 2012 med Anna Öberg
Helgkurs med Andreas Berchtold & Patrik Andersson
23 - 25 mars 2012

SÅNG!

Folklig vissång - trall

distans, deltid vt 2012
med Maria Røjås

Folklig vissång - fördjupningskurs

heltid, vt 2012

Sista ansökningsdag 1 okt

HANTVERK!

Kurs i Järnsmide 6 veckor 7/11 - 20/12

Lär dig grunderna i varmsmide!

Sista ansökningsdag 17 okt

I mån av plats kan även senare inkommen ansökan tas emot.

Kontakta skolan eller se hemsidan för mer information!

www.malungsfolkhogskola.se 0280 143 00

med kulturpolitiken. Fördelningen speglar också exponeringen för respektive genre. En höjning av anslagen till vår genre med ett tiotal miljoner kr skulle få en enorm betydelse.

– Varför är det som det är? Vilka är motiven till ojämlikheten?
Viktigt med ideella arrangörer

– Man hör argument att ensembler kostar mycket. Men ett sådant resonemang skulle kunna motivera att ensembler får kosta hur mycket som helst. När jag gick ut min utbildning 1985 hade mina kompisar som spelade i andra genrer jobb att gå till, de behövde inte fortbilda sig till att bli entreprenörer. Till och med inom jazzmusiken fanns det en struktur som kunde ta hand om talangerna och göra så publiken fick höra dem.

Nytt dataprogram anpassat till folkmusik

ScoreCleaner heter ett nytt dataprogram som lanserades för några månader sedan. Det är utvecklat av Sven Ahlbäck i samarbete med Sven Emtell och Erik Ronström, och bygger på Svens unika forskning i musikkognition – hur vi uppfattar musikens struktur. Sven kommer att presentera programmet vid nästa seminarium för folkmusik och folkdanspedagoger i höst 10-11 november på ESI – läs mer om detta på sidan 23. ScoreCleaner är ett dataprogram som fångar upp på toner som spelas på ett så kallat MIDI-instrument, till exempel ett keyboard. Programmet omvandlar det du spelar till en användbar notbild, inklusive taktart, tonart, rytmisering, tempo, stämföring med mera. Du behöver inte spela till metronomi-klick eller göra en massa förinställningar.

– Vad gör ditt program som inte görs av andra?

– Det som är speciellt är att programmet gissar hur en notbild kan tänkas se ut. Takt, tonart, tempo, notvärden och stämmor. Om du för att prata eller skriva text, först behöva beskriva meningsbyggnad och grammatik, ange satsbyggnad, säga; punkt, komma och så vidare, skulle det bli mycket svårt att prata och skriva. Men så går det till idag när du använder traditionella notationsprogram. Ta exempelvis Apples Garageband som är tänkt vara enkel att använda. Där måste du först tala om tempo, taktart och tonart. Nio av tio som använder Garageband struntar i denna inledning. Då blir allt du komponerar i c-dur med tempo 120 och i 4/4-delstakt. Vårt program tolkar istället det du spelar på motsvarande sätt som en musikalisk person som kan notera musik, men som aldrig hört det du spelar förut.

– Varför behövs noterna? Folkmusik förmedlas väl bäst på gehör?

– Notskrift är oöverträffat för att kommunicera musik till andra som spelar. Även om vi spelar på gehör behövs notskrift för att kommunicera på distans, att snabbt få andra att spela din musik och ta del av andras musik. Utan notskrift hade vi stått oss slätt. Väldigt mycket av folkmusikens repertoar finns också enbart i notskrift, det handlar alltså också om att bevara musikaliska tankar och intentioner.

Sven demonstrerar med Chopins Nocturne i ess-dur i notationsprogrammet Finale respektive i ScoreCleaner. ScoreCleaner kan återskapa musiken utan att du behöver känna till den. Det blir en enklare notbild och den kan samtidigt fånga upp musikens dynamik.

– Hur kommer det sig att folkmusiken trots detta har många professionella utövare?

– De ideella folkmusikarrangörerna av konserter och kurser har gett näring till det professionella utövandet. Genren har kunnat utvecklas trots frånvaron av samhällets stöd. De få undantagen, professionella aktörer så som Stallet, Musik i Syd och Rikskonserter har också varit viktiga, men de är för få. Vad som händer efter nedläggningen av Rikskonserter är fortfarande oklart.

Lars Farago

– Med ScoreCleaner slipper du tänka notation, du kan tänka musik. Du får omedelbart noter så snart du börjar spela. Mycket musik vi hör idag till exempel i radion är anpassad till teknologin vi har omkring oss. Vanligtvis spelar vi musik med varierat tempo. Men nu är nästan all kommersiell musik du hör i samma tempo, kvantiserad. Det beror på att tekniker har gjort notskriftsprogram som passar datorn men inte musiken. De som gör nya saker i sequencer anpassar sig till möjligheterna. Vi blir jättechockade om man inte följer tempo idag. Så var det inte på 70-talet. Då kunde man fortfarande höra popmusiker som inte höll ett strikt tempo på skiva. Nu är nästan all kommersiell musik du hör på radio helt förutsägbar vad gäller tempo och intonation. Den är anpassad på mikrosekundnivå av datorer. Man hör inget oförutsett. Musik där tempot varierar naturligt är rena mardrömmen för en dator. Vårt program försöker gissa grunden, det jämna grundtempot och skapar på så sätt en notbild som musikern kan variera sig utifrån. Andra program gör istället konstiga notbilder som blir väldigt svårästa, men det här gör alltså en utjämning.

– Varför jag har gjort det här? Mycket av musiken jag jobbar med stämmer inte med de hjälpmedel som finns idag. De svarar inte upp till friheten i gestaltning som folkmusiken rymmer. Programmet har funnits ute tre månader och har mötts med positiva reaktioner framför allt från musikpedagoger i skolor, musikhögskolor. Det fungerar bra som redskap för den som vill skapa noter utan att först ägna lång tid till att lära sig själva programmet. Kan du spela kan du använda ScoreCleaner. Flera kulturskolor testar nu programmet i undervisningen.

– Man kan också lätt göra stämmor, arrangera och att rätta till noterna när man spelar fel. Vi jobbar nu med att utveckla programmet. Man efterfrågar till exempel audio, att kunna sjunga, spela på fiol. Så nu jobbar vi med det. Det är intressant att läsa recensioner. De som skrivit om programmet har varit väldigt positiva. Några har sett möjligheter som inte jag har sett själv. Det är jätteskoj.

Lars Farago

ScoreCleaner är utvecklat av DoReMIR Music Research AB, Sven Ahlbäck, musiker och professor vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Sven Emtell, civilingenjör, samt Erik Ronström, gitarrist och precis som Sven aktiv folkmusiker. Programmet kostar 695 kr. Men du kan också prova det under 14 dagar gratis. Det kan laddas ner från www.doremir.com.

Mer jävlar anamma

RFoD, Eva Rune och Lars Farago träffade tillsammans med representanter för ESI, Folkdansringen, SSR samt för Musikhögskolorna i Malmö och Stockholm riksdagens kulturutskott på ett frukostmöte den 21 september för att presentera handlingsplanen som nu finns ute på remiss. I samtalet deltog politiker från s, fp, c, v och mp.

– Ni borde ha mer jävlar anamma, medlemmar som ställer krav på oss politiker, tyckte någon, som hade erfarenhet av att företrädarna för våra rörelser hellre spelar och dansar än argumenterar och ställer krav på kulturinstitutioner och på politiker.

– Ni har ju gjort det som vi borde göra, tagit fram ett underlag om hur målen, sa en annan.

Undersökningen som gjorts av folkmusikprofessor Sven Ahlbäck och fyra studenter på Musikhögskolan i Stockholm som ett av många underlag till handlingsplanen blev mest diskuterad. Den visar att en väsentlig del av statens stöd till folk- och världsmusik går genom två länsmusikinstitutioner, de i Skåne och i Södermanland. Det är med anledning av denna undersökning som man menade att om ni inte är med och trycker på så får ni skylla er själva.

Vem tar ansvar för mångfald i kulturlivet?!

Indirekt sa Kulturrådet som vi träffade dagen före ungefär samma sak. Visst uppfyller er verksamhet många av de kulturpolitiska målen om mångfald, levandegöra kulturarv, brett deltagande, kulturell kvalitet osv. Men i vilken utsträckning de regionala institutionerna uppfyller mångfaldsmål och andra mål påverkar inte den statliga bidragsgivningen.

De svar som gavs fick flera runt de två samtalsborden undra över var ansvaret finns för att de kulturpolitiska målen uppfylls. Alla hänvisar till varandra. Det är alldeles uppenbart att vi som utövar, upplever och arbetar med traditionell musik behöver höras mera.

Synpunkter till 1 februari

Handlingsplanen går nu på remiss till organisationerna som står bakom den. Medlemmar i de olika organisationerna skall skicka sina synpunkter till sin organisation. Gruppen ska begära synpunkter på materialet också från regionala och nationella kulturinstitutioner. Synpunkter från dem tas emot av Eric Sahlström Institutet som varit sammanhållande i handlingsplansarbetet. Under tiden som du klurar på dina synpunkter skall arbetsgruppen bakom handlingsplanen diskutera ansvarsfördelningen mellan organisationerna och ta fram ett underlag för ekonomiska behov och prioriteringar. Under våren 2012 ska den slutgiltiga handlingsplanen bli klar.

Vad säger handlingsplanen

Handlingsplanen är på 30 sidor. Som underlag för arbetet har det producerats sju rapporter om:

- arrangörskap
- folkmusikinstrument
- traditionell musik och dans inom förskola, grundskola, gymnasium, kulturskola, folkhögskola/eftergymnasiala utbildningar och högskola.
- professionellt utövare – beskrivning
- amatörverksamhet
- arkiv
- offentligt stöd till professionellt utövande av musik

Rapporterna finns att ladda ner från www.esitobo.org, Huvudrapporten och rapporten om det offentliga stödet till professionellt utövande av musik finns också på www.rfod.se.

Övergripande mål

Vi vill främja traditionell musik och dans i alla dess former, genom att verka för att:

- 1) genren erkänns som en viktig del i det svenska kulturlivet och därmed prioriteras i större utsträckning än i dag inom kulturpolitiken
- 2) genrens utövare, arrangörer, yrkesverksamma och ideella ges förutsättningar att utveckla en mångfacetterad och kvalitativ musik- och dansmiljö
- 3) genren är tillgänglig för den breda publiken på ett sådant sätt att dess omfång och djup kommer till sin rätt

Arbetet med att uppnå dessa mål vill vi ska genomföras på ett sådant sätt att genrens många olika kvaliteter – alltifrån de konstnärliga och estetiska uttrycken till genrens sociala och identitetsskapande aspekter – kommer till sin rätt. Vi vill också att arbetet med att främja traditionell musik och dans präglas av en önskan att levandegöra och utveckla de immateriella kulturarven.”

Handlingsplanen är uppdelad på fem delområden. För var och en av dessa finns mål och delmål. Här kan du läsa dessa mål. Förhoppningsvis kan det inspirera till att du laddar ner hela materialet från www.rfod.se.

Att synas och att bli sedd – synlighet och information

Mål:

- en starkare och mer kvalitativ plats för genren i det mediala och offentliga rummet
- väl fungerande informations-spridning inom genren och mellan genrens organisationer och olika aktörer på nationell, regional och lokal nivå

Delmål 1

Stärka kunskapen om folkmusik och -dans i bred bemärkelse hos dem som bevakar genren i media eller på andra sätt sprider information om genren i det offentliga rummet.

Delmål 2

Utveckla formerna för att sprida information inom och utanför genren.

Utbildning och förmedling

Mål:

- genren är representerad på alla nivåer inom utbildningsväsendet och inom alla relevanta ämnesområden
- genren bedriver ett aktivt arbete för att förkovra sina egna medlemmar

Delmål 3

Genom riktade insatser stödja nu verksamma pedagoger inom svensk och andra kulturers traditionella musik och dans, stärka närvaron av inom genren kvalificerade pedagoger och utövare i för-, grund- och gymnasieskola samt inom de frivilliga undervisningsformerna.

Delmål 4

Se över och verka för att genren – oavsett närvaron av en specialintresserad pedagog eller ej – får en starkare ställning inom utbildningsväsendet.

Delmål 5

Förmedla kompetens och kunskap om genrens förutsättningar, uttryck och villkor genom att stödja och utveckla kursverksamhet och fortbildning inom genren på alla nivåer, nationellt, regionalt och lokalt.

Att uppträda och arrangera – arrangörer och yrkesverksamma

Mål:

- genrens arrangörer och yrkesverksamma kan arbeta och utvecklas på såväl individuell som gemensam nivå

Delmål 6

Stödja och stärka ideella och yrkesverksamma arrangörer och finna vägar för att utveckla befintliga och nya arrangemangsformer.

Delmål 7

Genomföra riktade insatser som en del i att förbättra arbetsituationen för genrens yrkesverksamma.

Att utforska och ta tillvara en genre – arkiv, dokumentation och forskning

Mål:

- fördjupa, stärka, vidareutveckla och förmedla kunskap om genrens estetiska, historiska, kulturella och samtida förutsättningar, uttryck och villkor

Delmål 8

Verka för att kunskapen om, bevarandet av, tillgängligheten till och användandet av offentliga och privata arkivs samlingar stärks.

Delmål 9

Hållbar, representativ och mångfacetterad samtidsdokumentation av genren i vid bemärkelse.

Delmål 10

Utveckla, stödja och initiera ny forskning om traditionell musik och dans och angränsande områden inom universitet, högskola och motsvarande instanser och finna stödformer för att främja det arbete som sker på ideell basis.

Stöd, uppföljning och fördjupning

Mål:

- genom ökat offentligt ansvarstagande stärka genren i samhället och genomföra och följa upp handlingsplanen för traditionell musik och dans i Sverige
- genom uppföljning och bevakning av ett urval av områden fördjupa kunskaperna om genrens nuvarande och kommande villkor och förutsättningar

Delmål 11

Bevaka utvecklingen inom följande områden utifrån frågan om hur genrens förutsättningar och villkor kommer att påverkas:

- Unescos konvention om immateriella kulturarv
- Ny lärarutbildning och nya läroplaner för grund- och gymnasieskolan

Delmål 12

Undersöka möjligheterna och där dessa finns initiera och formulera utredningsuppdrag med syfte att inventera förutsättningarna för genren inom följande områden:

- behov av ökade kunskaper om villkor och förutsättningar på arbetsmarknaden för yrkesverksamma musiker och dansare med bakgrund i andra kulturer än den svenska
- frågan om genrecentra utspridda över hela landet och konsulttjänster av olika slag
- ökade kunskaper om den dokumentationsverksamhet som i dag genomförs på ideell basis

Det fortsatta arbetet

- fortsatt samverkan mellan genrens organisationer och med andra samarbetsorgan som exempelvis Musikarrangörer i samverkan
- genren som en självklar samarbets- och samtalspartner i arbetet med att implementera Unescos konvention om det immateriella kulturarvet
- bildandet av ett nationellt nätverk med namnet Nationellt råd för traditionell musik och dans

En vän planerade besöka en festival för elektronisk dansmusik och frågade om F&D är intresserad av ett reportage. Ja tack, sa vi. Vi behöver utblickar till andra dansområden för att förstå och stärka vår egen. Här är vad Georgina Harris upplevde på Dans Dakar strax utanför Stockholm i början av juni. Vi har också med ett reportage om Holger Lundqvist, danslärare i snart 60 år i en dansgenre som de senaste åren inte minst tack vare TV-programmet *Let's dance* haft stora framgångar. Eller har framgångarna berott på att tävlingsdansen förnyat sig efter en kris? Hur är det med förnyelser inom folkdansvärlden? Tankar om queerpolska – är det ett inslag i en förnyelse av folkdansen som kommer att bli grunden för en nytändning? Är det rimligt att jämföra folkdans och världsdans med dans till electro och sällskapsdans i tävlingsform? Vad tycker du? Hur vill du förnya folkdansvärlden?

Festival sätter fart på dansandet

Är det hundra procent som gäller så är det också utan tvivel hundra procent som menas när det kommer till dansgolvet *electromusik*. Som relativ ny genre tar musiken tillsammans med dansen allt större plats. *Electro-festivalen Dans Dakar* är ett tecken på denna expansion. Tredje året i rad och festivalen är större än någonsin. Georgina Harris tar reda på hur folk dansar till *electro*.

Electron har gått från att vara en alternativ genre på 80-talet, till att nå en allt större publik. Vägen har gått från nattklubbarna till vardagsrummen och från vardagsrummen ut igen till nattklubbarna. Electron tycks onekligen få folk att dansa. Dansen, även kallad *Tecktonik*, är svår att definiera och placera. Det handlar varken om en hoppande massa eller om en stegkoncentrerad pardans. Den uttrycks snarare i en rytmisk följetong bestående av individens personliga steg och rörelser i mental symbios med massan av dansare.

Foto: Georgina Harris.

Redan på en kilometers avstånd och mina trumhinnor möts av tunga ljudvågor. Fåglarna tycks inte störas för de kvittrar på, och träden är gröna, och Stockholms Universitets tandläkarblåa huskomplex blänker blekare än vanligt i solen. Väl inne på festivalen och det som brukar vara ett stillsamt campus har förvandlats till vildmark. Ansiktsuttrycken utstrålar spänd nyfikenhet. De farande kropparna avslöjar ett danssug. Den en dag långa festivalen *Dans Dakar* är i skedet uppvärmning.

Jag slår in ordet *folkdans* som sökord på Google, och meningen "dansas av vanligt folk" dyker up på skärmen. Vad man egentligen vill säga med "vanligt folk" är inte helt uppenbart. Är folket på *Dans Dakar* vanliga? Eller dansas *Tecktonik* bara

Fredrik, Fanny och Tina. Foto: Georgina Harris.

av *freaks*? På festivalen ser jag mig runtomkring, folk ser inte mindre vanliga ut här än vad de gör annars tänker jag. Kanske definitionen vill peka på att gemenskap är en viktig del av dansen, i varje fall när det kommer till vanligt folk.

Vill man knyta *electro-dans* till folkdans kan man alltså konstatera att gemenskap spelar en viktig roll i båda. På en bänk sitter Fanny Basdos, Fredrik Berg och Tina Olofsdotter och laddar upp inför stora scenens första akt, svenska Maskinen. Med en självklarhet i rösten säger de att de är här för att lyssna på bra musik och röra på kroppen. Klockan är närmare fem och Fredrik Basdos är redan nu övertygad om att han klockan tre inatt motvilligt kommer behöva lämna dansfesten. När jag ber dem förklara hur och varför de dansar, vrider de på sig. Basdos tar ordet igen och säger att det i vilket fall kommer att dansas här på festivalen. Men när jag ber dem visa sina favorite-moves fnissar de allihop och nickar blygt på huvudena. Dans tycks med andra ord vara ett känsligt ämne, trots att det är på dansfestival vi befinner oss. Kanske väntar folk på sina kompisar, kanske tar det ett tag innan man känner sig tillräckligt trygg, man vill komma in i atmosfären, in i gemenskapen.

Det unga DJ-paret Logo från Frankrike är ett av *Dans Dakars* öppningsnummer och det är deras första spelning i Stockholm. Solglasögon har de, och både röst och hållning är slapp. Logo menar att electron växer för varje dag och räckvidden är global. Med Internet som medborgarnas medium har intresset för Electron, och spridningen av den gått som en löpeld. Electron är en förlängning av diskomusiken med beatt som viktigaste komponent, förklarar de. Det är detta beat som vägleder rörelserna i dansen. Det klassiska dansförloppet kan

DJ-duon Logo. Foto: Georgina Harris.

förlöpa på följande sätt. Personen följer försiktigt musiken i dess upptrappning, väntar in basen och lämnas därefter över i famnen på euforin. Rent fysiskt brukar det bli en del gestikulerande händer i luften, axelryckande och ibland helt oväntade rörelser. Publiken måste explodera i laddad stämning, het atmosfär, sätta fart på de svärdansade, och få skivorna att lukta svett för att Logo nöjt ska kunna stiga av scenen.

Det drar lite i mungipan när jag roffar åt mig Trentmøllers trummis Henrik Vibskov. Frågorna kommer ju att handla om en annan genre än hans egen. Han har hatt på sig och som misstänkt förbluffas han något av jämförelsen electro, folkmusik. Intresserat och avslappnat svarar han att genererna musikaliskt sett avviker totalt från varandra. Vibskov är dansk och förklarar att det i Danmark omringas en hel kultur runt folkmusiken, att dansen endast utgör en bråkdel av den. Dansen inom folkmusik är betydligt mer inrättad än vad den är inom electron. När han framträder på scen ser och känner han däremot hur publiken talar till varandra, hur ett vi skapas. Där menar han att det även inom musikgenrer som electron och technon är viktigt med dans och tradition. Han tror dock att det i första hand är musiken som folk kommer för, dansen är en bonus. Avslutningsvis erkänner han publikens värde, ett uppträdande hänger helt på samspelet mellan scen och åhörare.

Boys Noize är det avslutande numret på Dans Dakar. Solen som aldrig hunnit ner är nu på väg upp. Publiken har under kvällens gång sakta klättrat upp för känslotegen och har nu nått toppen. Mot det starka blå ljus som strålar ut från scenen ser man hur en svart skepnad med keps på sig rör sig som i kontraster bakom det tunga mixerbordet. Förutom att han dricker direkt från en champagneflaska är han märkbart engagerad i publiken. Mitt bland de dansande, svettande människorna verkar tiden ha stannat upp. Det är soluppgång och Alexander Ridha från Hamburg spelar sin sista låt med ett stort leende på läpparna. Publiken sätter sig som i en våg ner mot på marken. Det är nästan så att håren reser sig. Klockan slår tre och det är motvilligt som Boys Noize praktiskt taget dras ner från scenen av festivalarrangören. På den punkten skiljer sig svensk lagstiftning från tysk.

Trots att electrodans kan uppfattas som individuell, kan det lika väl vara det motsatta. Sällskapsbiten är viktig. Men hur vi sällskapar förändras över tid beroende på samhällsstrukturer, klass och miljö. Uttrycksformer utvecklas, eller överger vi dem och kommer på nya? Folkdans är inte det mest aktuella i svenskt kulturlivet idag. Många förknippar den med ett historiskt Sverige, folk bodde på gården och man bar folkdräkt. Men byter man ut träskorna mot sneakers är det kanske inte så mycket som skiljer folkdans åt från den moderna electron. Förutom det rent estetiska fyller båda ett socialt och kommunikativt behov. Sedan om electrodans är folklig dans eller ett alternativ får tiden avgöra. Dans som sådan är viktig att stötta och uppmuntra, oavsett hur den tar sig uttryck.

Foto: Georgina Harris.

Oavsett är Dans Dakar ett bevis på att folk vill höra electro, helst tillsammans. Det bästa med det hela är att det inte tycks finnas några regler, du får dansa precis hur du vill.

Georgina Harris

Electro är en förkortning av ordet electro-funk/electro-boogie. Musiken är till stor del instrumental. Trummaskinen är det ursprungliga instrumentet. Idag är electron till stor del datorbaserad med elektroniska och syntetiska ljud. Breakbeats ger ett mer handproducerat ljud och drumbeats ger ett mer mekaniskt. Andra ljud-effekter styrs genom s.k. synthesizrar. På ett mixerbord regleras och mixas tidigare inspelade ljud till ett och samma ljud under livespelningar. Rötterna går tillbaka till grupper som Kraftwerk (70-talet) och Depeche Mode (80-talet).

Träff på ESI 10-11 november

– Varma augusti-hälsningar till er alla i pedagognätverket!

Sommaren har varit väldigt fin, och nu är det en efterlängtat terminsstart! Hoppas ni alla haft ett skönt sommarlov med återhämtning av nya krafter. Om ni känner att det är viss vända med att höstmörkret snart är här igen kan jag glädja er med att det i november kommer att finnas möjlighet att få inspiration genom att träffa andra pedagoger på en nätverksträff. Träffen är planerad till **torsdag-fredag 10-11 november i Tobo, på Eric Sahlström Institutet.**

Innehåll

Vi ska vid denna träff undersöka möjligheterna för att utveckla nya pedagogiska material, något som vi sett att det finns behov av ute på fältet. Många pedagoger skraddarsyr sitt eget pedagogiska material och det finns mängder med fina idéer, arrangemang, metoder där ute. Men hur kan vi få det tryckt och distribuerat till en större krets? Hur kan vi dela med varandra?

Med oss i Tobo under höstens träff kommer vi att ha **Sofia Nygren**, representant från **Kulturens Bildningsförbund**. Hon ska berätta om hur man där kan söka medel att utveckla nya pedagogiska material.

Vi kommer att få besök under torsdagkvällen av **Sven Ahlbäck** som ska visa oss sitt nya dataprogram för notskrivning. Programmet heter **ScoreCleaner** och du kan se hur programmet fungerar på instruktionsvideos på hemsidan www.doremir.com ScoreCleaner bygger på Sven Ahlbäcks musikforskning och är ett snabbt och lättarbetat notationsprogram som sätter musicerandet i fokus. Programmet anpassar sig efter hur man spelar, inte tvärtom. Alltså passar det oss som lilar folkmusik väldigt väl. Du kan läsa mer om ScoreCleaner på sidan 11.

Detaljer kring träffen i Tobo

Tid: 10 nov kl 18 till 11 nov kl 16

Plats: Eric Sahlström Institutet

Kostnad: Logi bjuder ESI på, resor och kost betalas av var och en.

Sök medel hos era arbetsgivare om det går.

Anmälan: mail till Sonia Sahlström, sonia.sahlstrom@esitobo.org
Kost: betalas kontant på plats. Enkel kvällsmåltid, frukost, kaffe, lunch, kaffe.

Logi: ESI har begränsat med bäddplatser i år, ring ESI för besked 0295-342 90. Först till kvarn...

Övrigt: Den 12 nov spelar **Natasha Atlas** i Stockholm, ett arrangemang av Stallet Folk- och Världsmusik.

Bli medlem i RFoD!

Tack till alla er som redan är medlemmar i RFoD. För dig som inte är medlem ännu, välkommen med!

<http://www.rfod.se/medlemsf2.asp>

Bara några klick bort så är du medlem och deltar i det stora nätverket som värnar om möjligheterna till levande musik och dans på lokala scener, i klubbar, föreningar, kulturskolor, ja överallt. Vi behöver er enskilda medlemmar när vi ska utöva vårt kulturpolitiska lobbyarbete. RFoD håller de professionellas situation högt på vår agenda, för att främja hela bredden av spetskompetens och fritidsutövande i vår genre. Proffs och amatör, musik och dans, allting sitter ihop som i fina ekologiska system. Och dessa system behöver sina supportrar och aktivister, kom med som passiv eller aktiv medlem, alla behövs. Utan er, inget RFoD.

Vuxen 200 kr per år – Familjemedlem på samma adress 10 kr per år

Student/arbetslös 150 kr per år

Varma hälsningar,
sångerska, samt ordförande i RFoD
Eva Rune

www.evarune.se

www.myspace.com/evarune

<http://evarune.blogspot.com>

Vad är hållbart?

Folkmusik & Dans besökte Riksspelmansstämman på Skansen i slutet av augusti. Peter Bothén fastnade för en historia som Svante Lindqvist berättade. Så här minns han den:

Man pratar mycket om hållbarhet nuförtiden. Men vad är hållbart?

Det var två bröder Holmkallara i en by utanför Piteå. Bröderna ärvde ett hemman men var bara intresserade av att spela fiol, nån skötsel av hemmanet var det inte tal om. För att få ihop till mat sålde de av djuren och efterhand köpte grannbonden bit för bit ängarna och uthusen. En sträng vinter var veden slut och bröderna eldade upp möblerna, när möblerna

var slut började de bilda av timmerväggarna med yxan, tills lut blev det så dragit att de sålde huset som späntved och drog söderut. Av bröderna hörde man inget mer troligen svält de ihjäl innan de kommit från Piteå. Men grannbonden hade blivit rik.

Men idag finns inget kvar av grannbondens strävan. Det finns inga bondgårdar kvar i byn, inga djur betar längre på ängarna men av Holmkallarna finns musiken kvar låtar som spelas än idag.

Läs hela berättelsen i Folkmusiken i Norrbotten av Lars Hedström och Svante Lindqvist. Norrbottens museums årsbok 1990, ISBN 91-85336-69-6.

Foto: Peter Bothén.